

Een eeuw lang als boeier onder zeil (1883-1984)

I. Een halve eeuw boeierschuit „Vrede Best” (1883-1930)

IJzeren boeierschuit „Vrede Best” (links) in de haven van Kinderdijk ± 1925. Beurtschipper Piet H. Groenendijk voer van 1906 tot 1929 op Rotterdam.

Inleiding tot I en II

Voor de schrijver van onze inleiding tot twee artikelen over de ijzeren boeierschuit „Vrede Best” (later boeierjacht „St. Lucas”) was het een aangename verrassing om in september 1983 van de heer R. P. Reynen te vernemen dat deze in het bezit was van een boeierschuit die vroeger „Vrede Best” had geheten. Dit schip zou in 1883 gebouwd zijn, en of ik daar iets meer over kon vertellen? Ik kon dat inderdaad. Ik wist vrijwel meteen dat het hier ging om de fraaie boeierschuit „Vrede Best”, die het eigendom was geweest van onze vroegere buurman in Ouderkerk aan den IJssel, de beurtschipper Kees Goudriaan.

Een vage herinnering uit mijn prille jeugd in dat dorp aan de rivier, waar mijn vader burgemeester was. Een grote foto van ons ouderlijk huis, de prachtige kerktoeren en de rivieroever, genomen van de overkant van het water. De foto,

door C. J. W. van Waning

die nog levensgroot bij ons thuis hangt, was in 1895 gemaakt door mijn oom, Karel Westerouen van Meeteren, een fervent amateur-fotograaf. Bij het tuinhek aan de rivier staat mijn familie, waaronder grootvader Willem van Waning (1817-1895), die ook burgemeester van Ouderkerk was geweest. Tussen dit

hek en de steiger ligt tegen de wal de boeierschuit „Vrede Best”, onder andere herkenbaar aan de ronde luikenkap. De schuit ligt afgemeerd achter het erf van het graanpakhuis van onze andere buurman Arie Goudriaan, oom van Kees en vader van Frans Goudriaan, over wie straks meer.

Mijn vader was toen nog vrijgezel. Zijn beide zonen zouden eerst in 1900 en 1901 ter wereld komen. Voor ons jongetjes was de schuit van Kees Goudriaan een van die vele zeilschuiten die 's zondags achter het dorp en onze tuin lagen. Veel mooier en spannender vonden wij toen de motorboot „Leven Is Strijd”, een „stoomboot zonder pijp”, waarop wij wel eens mochten meevaren

en die wij ook mochten sturen. In 1906 was dat voor ons de eerste motorboot in de IJssel. Het speet ons helemaal niet dat buurman Goudriaan daarvoor zijn mooie zeilschuit had weggedaan.

Eerst later gingen wij enigszins beseffen, naar aanleiding van verhalen van Kees en Frans Goudriaan, wat die boeierschuit de „Vrede Best” voor hen en hun familie had betekend. Frans Goudriaan had in 1930 de schuit kunnen terugkopen voor f 1000,—. Hij had dat toen echter niet gedaan en verloor het schip uit het oog. In 1970 klonk nog spijt in zijn stem toen hij dit vertelde. Zijn verhaal over de twee boeierschuiten, die allebei „Vrede Best” hadden geheten en gebouwd waren in 1841 en in 1883, volgt straks.¹ Ook de tweede „Vrede Best” was al lang gesloopt dachten wij allemaal „op Ouwerkerk”. Sinds 1930 had niemand er meer van gehoord, en toen al was zij er slecht aan toe...

En dan belt ineens een meneer Reynen uit Nijmegen op en zegt dat hij eigenaar is van die reeds lang verloren gewaande boeierschuit! Een fantastisch verhaal, dat toch echt waar bleek. Het verhaal van René Reynen begint vijftig jaren later dan het mijne met de

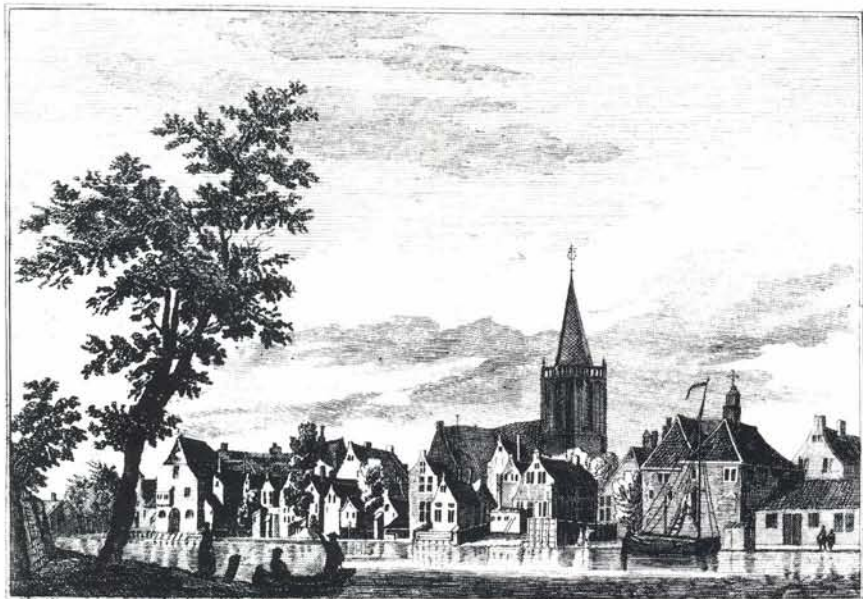
Ouderkerk a/d IJssel 1894. In het huis (midden op de foto) met het wit geschilderde tuinhek aan de waterkant woonde de familie Van Waning. Links daarvan ligt de boeierschuit „Vrede Best” aan twee meerpalen met witte koppen afgemeerd. De steiger, die reeds in 1585 genoemd wordt, diende van ± 1860-1940 in hoofdzaak voor de Goudse stoomboten. (Foto K. F. Westerouwen van Meeteren)

aankoop van het oude, maar goed onderhouden boeierjacht „St. Lucas”. De vorige eigenaar, F. Berntsen (1903-1981), even hartstochtelijk zeiler als kunstschilder, had het schip in 1930 gekocht voor de „prijs” van twee schil-

derijen van eigen penseel plus f 300,— contant. Hij zou, samen met zijn echtgenote, vijftig zomers lang met zijn dierbaar boeierjacht varen. De naam „Vertrouwen”, die het schip bij de aankoop had, veranderde Berntsen al vrij snel in „St. Lucas”. Ook liet hij er een eikehouten roef op zetten, met een (zeker voor die tijd) opmerkelijke eerbied voor de lijnen van het schip.

De oorspronkelijke luikenkap bestond uit acht gebogen eikehouten luiken over de volle breedte van het luikhoofd. (De dubbele Friese luikenkap kwam in Holland eerst na 1900 in zwang.) De oorspronkelijke U-vormige merkels van deze ronde luiken zijn nog als dekbalken zichtbaar in het roefdak van de „St. Lucas”.

Het echtpaar Berntsen verzorgde de „St. Lucas” liefdevol, voer er zeer veel mee

Ouderkerk a/d IJssel ± 1785. De tekening werd gemaakt vóór de restauratie van de kerk en toren (1785-1795).

Het beurtscheepje (boeierschuit) op de afbeelding ligt afgemeerd achter de toenmalige leerlooierij/wolkammerij. Direct links daarvan de kolfbaan; deze bleef in gebruik tot ± 1870. (Tekening: F. Muych)

1. Volgens overlevering in de familie Goudriaan bezat overgrootvader Willem Goudriaan (1789-1857) reeds een beurtschip-boeierschuit „Vrede Best”.

Deze naam zou herinneren aan de Vrede (congres van Wenen (1815), waarbij de bevrijding van het Franse (Napoleontische) juk werd bevestigd en het Koninkrijk der Nederlanden werd gesticht (zie plaat 1). Informatie C. Goudriaan te Ouderkerk aan de IJssel.

Ouderkerk a/d IJssel ± 1910. Voor het graanpakhuis (1904) van F. Goudriaan ligt de eerste motorboot „Leven Is Strijd” van Kees Goudriaan afgemeerd.

en zijn vrouw hield, tot vreugde en geluk van de volgende eigenaar, vijftig jaren lang nauwkeurig de scheepsjournalen bij.

In de voorgeschiedenis van het schip had Berntsen zich echter niet verdiept, zodat René Reynen daarover volledig in het duister tastte. Wel had de heer Berntsen de boeierschuit laten inschrijven in het Stamboek Ronde en Platbodemjachten, dat door de gelijknamige stichting wordt bijgehouden. In de schepenlijst van 1962 staat deze boeier als volgt vermeld:

„St. Lucas”, eigenaar F. Berntsen uit Nijmegen, type-boeieraak, lengte 12 meter, bouwjaar 1890, bouwplaats Capelle aan den IJssel. In 1970 werd het bouwjaar gewijzigd in 1895. Na 1975 werd de „St. Lucas” niet meer vermeld.

De aanduiding „boeieraak” was niet juist. Een boeieraak was oorspronkelijk (17de eeuw) een vissers-/vrachtscheepje met een boeierkop en met de kont van een aak (d.w.z. „op heve” en niet op steven gebouwd). De ijzeren boeieraakjes, die meestal aan het Hollands Diep werden gebouwd, waren vergelijkbaar

met de IJsselaken, maar zij hadden een binnenwaartse knik boven het berghout. De boeieraak heeft dus een geheel andere scheepsvorm dan de boeierschuit! Immers, zowel de kop als de kont zijn bij de Hollandse aak „op heve” gebouwd. Dat wil zeggen dat de huidgangen niet tegen de stevens, maar tegen het voor en achter oplopende en geleidelijk smaller wordende vlak (heve) stuiten. De ijzeren aken hadden wel vaak een opgezette steven waar de bovenste huidgangen tegen waren geklonken. (Zie Sopers: *Schepen die verdwijnen*, pag. 42 - fig. 47.)

Niemand had enig vermoeden dat deze boeieraak „St. Lucas” een uniek varend monument was. Een echte Hollandse boeierschuit, gebouwd in 1883, is een zeldzame antiquiteit.

De nieuwe eigenaar, René Reynen, trof bij de vele papieren eveneens een meetbrief uit 1916 aan van het boeierschip „Vertrouwen”, met daarin de sleutel tot het geheim van de voorgeschiedenis, dat zo lang verborgen bleef. De eerste pagina van deze meetbrief vermeldt: „Boeierschip „Vertrouwen”, toebehorende aan Wed. A. Groenendijk en be-

varen door P. Groenendijk.” Het was ondertekend door de schipper.

Onder de nog talrijke Groenendijks te Alblasterdam vond René Reynen op zijn speurtocht de zoon Kees Groenendijk, die in zijn jonge jaren nog op de „Vertrouwen” had gevaren. Zo kwam hij veel te weten en kreeg daarbij inzage in een correspondentie uit 1976 tussen Kees Groenendijk en schrijver dezes . . . Het contact was daarop snel gelegd, en daarmee tevens het verband tussen de tot op dat moment gescheiden voorgeschiedenissen van de „St. Lucas” en de „Vertrouwen”, ex-„Vrede Best” van Goudriaan uit Ouderkerk aan den IJssel.

Bij onze kennismaking in november 1983 besloten wij samen de scheepshistorie van de honderdjarige boeierschuit in twee hoofdstukken te schrijven. Het eerste hoofdstuk volgt hieronder.

De boeier

Sinds de vijftiende eeuw was en bleef de boeier een kromsteven-zeilvaartuig, omboeid met berghouten ter versterking van de romp en daarboven opgeboeid

met boeisels (verhoogd boord) ter verbetering van de zeewaardigheid.

Kenmerkend voor de boeier bleef ook zijn gedrongen scheepsvorm met een lengte/breedteverhouding die zelden 3:1 overtrof. De echte boeier „staat nergens stil”, hetgeen wil zeggen dat nergens in aanzicht of doorsnede een rechte lijn te bekennen valt.

Het unieke van de boeier is dat deze hoofdkenmerken bewaard bleven in de lange ontwikkelingsgang van kustvaarder van de 15de tot de 18de eeuw en vervolgens tot binnenvaartvracht- en beurtschip tot in de 20ste eeuw. Ondanks alle verschillen in opbouw en de ontwikkeling van de zeilage van razeil via smak- of sprietzeil tot bezaantuig. Zijn fraaie ronde scheepslijnen en goede zeileigenschappen maakten de boeier reeds in de 16de eeuw tot een bij feestelijke gelegenheden uitverkoren zeilvaartuig. In de volgende eeuwen werd en bleef de boeier het oer-Nederlandse plezierjacht. Zozeer zelfs dat men dit type louter als een plezierjacht is gaan beschouwen.

Bij dit ingesloten „misbruik” van zijn zuivere type-benaming vergat men dat de boeier tot het einde van de zeiltijd in de binnenvaart een eerzaam vrachtzeilvaartuig bleef. Zelfs de meeste boeierjachten in vroegere en latere tijd werden niet alleen voor spelevaren gebouwd en gebruikt. In de even waterrijke als wegenarme streken van Holland en Friesland voeren de kooplieden ter markt met hun boeiers.

De vrachtboeier of boeierschuit

De Hollandse boeierschuit was evenals de (IJssel)paviljoenschuit verwant aan, mogelijk zelfs afgeleid van de Zeeuwse poot. De boeierschuit was korter en ronder gebouwd. Hij had als regel geen paviljoen, maar een lage roef vlak voor de stuurstelling, ofwel een kleine slaapgelegenheid onderdeks in het achterschip. Deze laatste had ook de boeierschuit „Vrede Best” (1883).

Dientengevolge had de boeier een vrij korte helmstok en geen lange „draai-overboord”. Het brede boeisel viel ook in de midscheeps 10 tot 15 graden naar

binnen. Aan zijn lange mast en de tot achter het roer reikende giek voerde de boeier een flink bezaantuig met een ruime fok, die vaak op een ijzeren botteloef werd uitgehaald. Op de „Vrede Best” werd de (kleine) winterfok op de steven gezet en de (grotere) zomerfok op de ongestaagde botteloef.

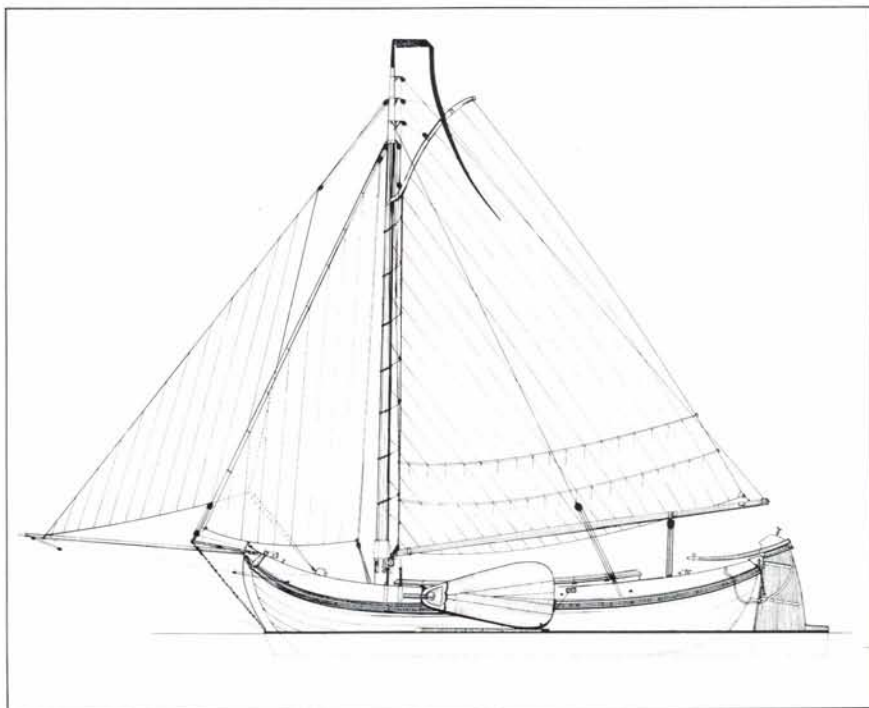
Deze boeiers waren welbezeilde, waakzame schepen, die bijzonder geschikt waren voor het oplaveren van nauwe vaarwaters en havens. Hun wendbaarheid maakte het mogelijk om zellingen en andere moeilijk bereikbare laadplaatsen dicht onder de dijk in te draaien. Deze vaareigenschappen maakten de boeiers van Werkendam en omstreken bijzonder geschikt voor het bevaren van de Biesbosch. Zij haalden daar rijshout voor de dijk aanleg en -herstel. Ook gebruikte men ze voor het vervoer van zwaar dijkmateriaal, zoals baltblokken, naar de vele plaatsen veraf en dichtbij, waar de waterschappen hun dijkvoorraden wilden bijhouden. Deze Werkendamse boeiers maten 30-50 ton.

De „aardappelboeiers” van de Zuid- en Noordhollandse binnenwateren waren

kleinere scheepjes van minder dan 20 ton. Behoudens een enkele uitzondering waren de weinige boeiers die na de eeuwwisseling nog in de Lek- en IJsselstreek thuishoorden, alle beurtschepen. Ook de boeierschuit „Vrede Best” van de schippers Goudriaan was een echt beurtschip. De Goudriaans voeren meer dan honderd jaar een beurtdienst van hun woonplaats aan de Hollandse IJssel op Rotterdam en Gouda. De concessie voor het uitoefenen van deze „veerdienst”, verleend door de ambachtsheer van Ouwerkerk in 1804, bevindt zich nog in het archief van Frans Goudriaan.

De houten en de ijzeren boeierschuit „Vrede Best”

De navolgende scheepshistorie is grotendeels ontleend aan brieven die ik in 1969 en 1970 van onze vroegere buurman Frans Goudriaan (1885-1979) uit Ouderkerk aan den IJssel ontving. Het erf van de graanhandelaar F. Goudriaan en dat van beurtschipper C. Goudriaan lagen namelijk aan weerszijden van dat

Tekening R. P. Reynen. Reconstructie, 1984, van de ijzeren boeierschuit „Vrede Best”. Gebouwd in 1883 te Capelle a/d IJssel. Het voer tot 1930 als beurtschip, daarna werd het tot jacht verbouwd.

van mijn ouderlijk huis en het raadhuis. Deze brieven bevatten vele interessante gegevens uit de schipperij in het begin van onze eeuw. Ik beperk mij hier tot de herinnering van deze toen 85-jarige graanhandelaar voor zover deze betrekking hebben op de houten boeierschuit „Vrede Best” (1842-1896) en haar ijzeren naamgenoot van 1883, die Frans Goudriaan in 1930 uit het oog was verloren.

De houten boeierschuit „Vrede Best” van F. Goudriaan (1815-1871)

Dat de boeierschuit zeker sinds de 19de eeuw werd gebruikt in het beurtverkeer van Ouderkerk op Rotterdam en Gouda, blijkt uit het dagboek van de beurtschipper Frans Goudriaan, grootvader van bovengenoemde Frans.

Dit dagboek vermeldt februari 1841, Ouderkerk a/d IJssel: „Ik ondergetekende F. Goudriaan, heb een nieuwe Boeierschuit besteld aan A. Pot te Bolnes, Gemeente Ridderkerk, volgens bestek, alsmede: Lang vierenveertig en een halve voet (12,70 meter), wijdte veertien en een halve voet (4,16 meter). Voor de somma van negentienhonderd Guldens. De schuit te leveren met een beschoot onder het bint en zwaarden, roer, mast, giek en verderal het normale hout en 1 gangplank.”

Met die f 1900,—, die in vier termijnen tussen april en september werd voldaan, was alleen de scheepmaker A. Pot voldaan. De tuigage en verdere toerusting geschiedde in eigen beheer. Aan derden betaalde bedragen werden nauwkeurig te-boek gesteld. Zoals:

„Aan zijlmaker M. Taselaar f 288,85, loodballast 2060 lbs (ponden) f 195,70, beschiëting roef en 1 gang en roefdeur f 90,—. Aan de verwer f 14,41 + f 4,75 voor vernis en terpentijn. Aan A. van Dijk voor het besmeden f 49,40.” Enzo-voort.

Getuigd en geheel toegerust kostte de nieuwe boeierschuit f 3197,80. Geen gering bedrag voor die dagen, toen de schippersknecht nog f 70,— per jaar plus kost en inwoning verdiende. De toerusting in eigen beheer kwam in

Cornelis (Kees) Goudriaan (1864-1940) was beurtschipper van Ouderkerk op Rotterdam en Gouda. Hij nam in 1901 de ijzeren boeierschuit „Vrede Best” over van zijn oom Arie Goudriaan (1854-1929). Kees Goudriaan verving deze in 1906 door de motorboot „Leven Is Strijd”.

werkuren goeddeels op schipper en knecht neer, en beider werkuren werden niet geteld. Ter vergelijking: Een plechtaak van 44 voet (11,50 meter) kostte in die tijd bij de scheepmakers Gebr. Jonker te Kinderdijk f 925,—.

Willem Goudriaan (1827-1888) en Arie Goudriaan (1854-1929)

In zijn jonge jaren voer Arie Goudriaan als „oudste knecht” op de houten boeierschuit „Vrede Best”, die zijn vader Willem Goudriaan I (1827-1888) in 1871 erfde van (groot-)vader Frans. In zijn vrije tijd voer Willem ook als knecht

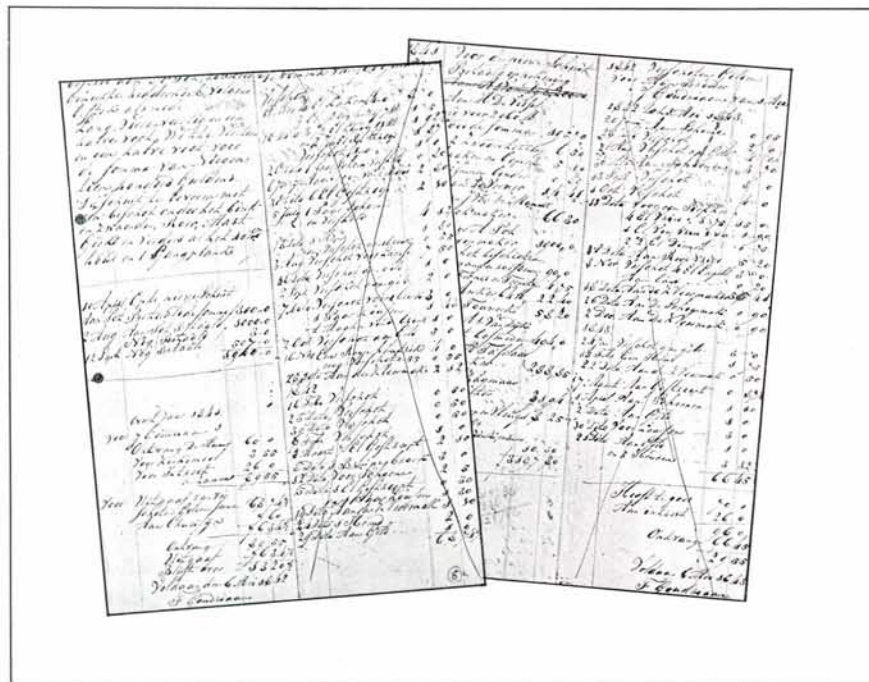
mee op een boeierjacht van steenbakker C. Lans uit Capelle aan den IJssel. Vader Willem Goudriaan was schipper op deze boeier. De heer C. Lans was een bekende plezierzeiler in de IJssel- en Lekstreek, destijds een van de weinigen. Hij bezat twee boeiers, waarvan de grootste was gebouwd door de vermaarde Eeltje Holtrop van der Zee te Joure (waarschijnlijk de boeier „Prins Hendrik”, gebouwd in 1873, later de „Albatros II” van de K.Z.R.V. „De Maas”). De zeilwedstrijden werden gehouden op de Nieuwe Maas voor Rotterdam, op het IJ voor Amsterdam en later op het Brasemer Meer, in de jaren volgend op de oprichting van de Koninklijke Nederlandse Jachtclub in 1846.

De toen 85-jarige Frans Goudriaan schrijft in 1969 over zijn grootvader: „Zo won schipper Willem Goudriaan ook een keer op de Maas, toen Koningin Sophie nog leefde. (Zij overleed op 3 juni 1887.) Toen mocht de schipper van dat jacht (niet de eigenaar!) met zijn oudste knecht (zoon Arie) de eerste prijs komen ontvangen uit handen van Koning Willem III, die met de Koningin van die wedstrijd getuige was geweest. Mijn grootvader en mijn vader liepen achter de Koning en zijn vrouw naar de plaats van de uitreiking. Mijn vader vertelde later, dat het volk zo opdrong, dat hij op een gegeven moment op de sleep van Koningin Sophie stapte, die toen heel leelijk naar hem omkeek ...

Bij de prijsuitreiking boog de Koning met de prijs naar mijn grootvader, die zijn handen uitstreckte om deze in ontvangst te nemen. Maar de Koning, die erom bekend stond dat hij van grapjes hield, boog terug en weer voorover en grootvader boog weer. Dit spelletje herhaalde zich al enkele keren voor grootvader de prijs kon aanpakken. Na afloop van de wedstrijd op de Maas was het gewoonte gebakken paling met champagne te gaan genieten.”

Meetbrief voor binnenvaartuigen van het boeierschip „Vertrouwen” (ex-„Vrede Best”) – 10 aug. 1916.

Schipper: P. H. Groenendijk te Alblasterdam; laadvermogen: 26 ton. De wed. A. Groenendijk kocht het schip in 1906 van Kees Goudriaan. In 1930 kocht kunstschilder Frans Berntsen de vrachtboeier en liet haar tot jachtboeier verbouwen. Vanaf 1931 tot 1981 zeilde hij met de boeier onder de nieuwe naam „St. Lucus”, beschermheilige van de kunstenaars.

Beeld van de dagelijkse bestellingen en afrekeningen uit het dagboek van Frans Goudriaan (1815-1869), grootvader van Frans (1885-1979) en van Kees Goudriaan (1864-1940).

Bij de boedelscheiding na het overlijden van grootvader Willem Goudriaan op 13 september 1888 werd de beurtsdienst Capelle-Rotterdam met het schip toebedeeld aan de jongste zoon Leendert Pieter. Het ging hier vermoedelijk nog om de houten boeier „Vrede Best”, dacht Frans Goudriaan desgevraagd in 1970. Arie, de oudste zoon, vestigde zich intussen te Ouderkerk aan den IJssel, waar zijn grootvader Frans, evenals diens vader Willem, beurtschipper was.

De ijzeren boeierschuit „Vrede Best” (1883-1929), later „Vertrouwen” (1906-1929) en weer later jachtboeier „St. Lucas” (1929-heden)

Arie Goudriaan (1854-1929) liet in 1883 een nieuw beurtschip bouwen op de werf van zijn oom van moederszijde, Jacob Vis „op 't Capelse dorp”. Het

werd de ijzeren boeierschuit „Vrede Best”, II zo geheten van 1883-1906, later „Vertrouwen” (1906-1929) en weer later „St. Lucas” (1929-heden).

Dit is de honderdjarige boeierschuit waaraan deze scheepshistorie is gewijd.

Frans Goudriaan II beschrijft deze ijzeren boeier van zijn vader Arie als volgt:

„Dat schuitje was zeer fijn afgewerkt: Een hoge mast en een giek tot op de kop van het roer. Als de mast gestreken was, kwam hij ruim een meter achter de giek aan. In de zomer voeren zij oudergewoonte met een wit zeil en in de winter met een (ouder) bruin zeil en een kleinere fok. In de zomer werd er een ijzeren

botteloef op de steven geplaatst. Daarop werden dan overgezet de stag, het toppenend en het fokkeval, als dat tenminste niet tegelijk toppenend was, dat weet ik niet meer. En dan voeren ze met een grote fok. Er was ook een boegspriet bij, maar daar hadden ze in Rotterdam meer last dan gemak van. De eerste jaren werd deze boegspriet alleen des zomers opgezet. Er waren ook bakstagen en een lang jaaghout. Als er naar Gouda werd gevaren en grootzeil en jager in het Goudse Rak breed werden uitgezet, dan namen ze de gehele breedte van het vaarwater in beslag. (Dit jaaghout gebruikten zij dan kennelijk als fokkeloet, waarmee de jager bij het voor-de-wind varen werd uitgezet, C. J. W. v. W.) Dit

jaaghout gebruikten zij later weinig meer en bewaarden het jarenlang op de hanebalken in het pakhuis. Als zij dan des Vrijdags thuis kwamen uit Gouda was er altijd veel werk.

In de zomer werd al het ijzerwerk, botteloef, overlopen voor en achter en het ijzerwerk van de blokken blank gevaren (geschuurd, C. J. W. v. W.). Bij mooi weer werden de luiken geteerd en al het koperwerk gepoetst. Dat laatste heb ik zelf ook wel eens mogen doen. Voorop de vier koperen koppen van de twee houten blokken, waarin de ankerrol draaide. Vier koperen platen onderaan de mast, die met een punt uitkwamen waar de vierkante voet van de mast overging in de rondte. De twee koppen van het galghout (waar de mast en giek op steunden in gestreken toestand, C. J. W. v. W.) en het koperen beslag van de helmstok met knop. In het vooronder de slootjes van de kastjes en de treden van het trapje.

Als het schip geboend was werd het met spons en zeem nageschoond. Toen oom Kees verkering had, ging hij spons en zeem halen bij zijn aanstaande vrouw, die toen des zaterdags werkte bij de oude Gerrit Spoormaker de smid”.

Zo'n beschrijving tekent het scherpe geheugen van de toen (in 1969) 85-jarige Frans Goudriaan. Er spreekt de liefdevolle zorg uit waarmee het hele gezin vaders schip onderhield. Aan zulk een vrachtboeier in de beurtvaart werd nauwelijks minder zorg besteed dan aan het uiterlijk aanzien van een jachtboeier.

Uit de beschrijving van al het koperwerk aan boord blijkt overigens duidelijk dat deze vrachtboeier noch een roef noch een paviljoen rijk was. Het gezin van een beurtschipper woonde aan de wal. Alleen de schipper en zijn knecht sliepen wel eens een nacht aan boord. De schipper in een klein achteronder onder het helmhout en de knecht in het vooronder, tevens zeilkooi.

Wij zouden deze beknopte scheepshistorie van de boeierschuit „Vrede Best” hier hebben moeten beëindigen, indien niet de heren Leendert Smit en Adam Krijgsman uit Alblasterdam de herinneringen te boek hadden gesteld van de oud-schippers en hun nabestaanden die eertijds op de Alblas en de Graafstroom

De „Vrede Best” ingevroren (winter 1928-1929).

voeren en hierbij hun thuishaven hadden (*Schippers van de Alblas en Graafstroom*). Dank zij de bemoeienis en de steun van een commissie konden deze herinneringen worden uitgegeven in een met oude foto's geïllustreerd en fraai gebonden boekje. Dit boekje werd in 1976 in het „Huis ter Nederweert” ten doop gehouden door de heer J. U. Smit, directeur van de Scheepswerven Van der Giessen De Noord te Alblasterdam en, in zijn vrije tijd, dijkgraaf van de Nederweert.

Dit boekje bracht ons op het spoor van de verdere scheepshistorie van de ijzeren boeierschuit „Vrede Best” tot 1929. Onder de levensbeschrijving van schipper Adriaan Groenendijk (pag. 111) staat het volgende vermeld:

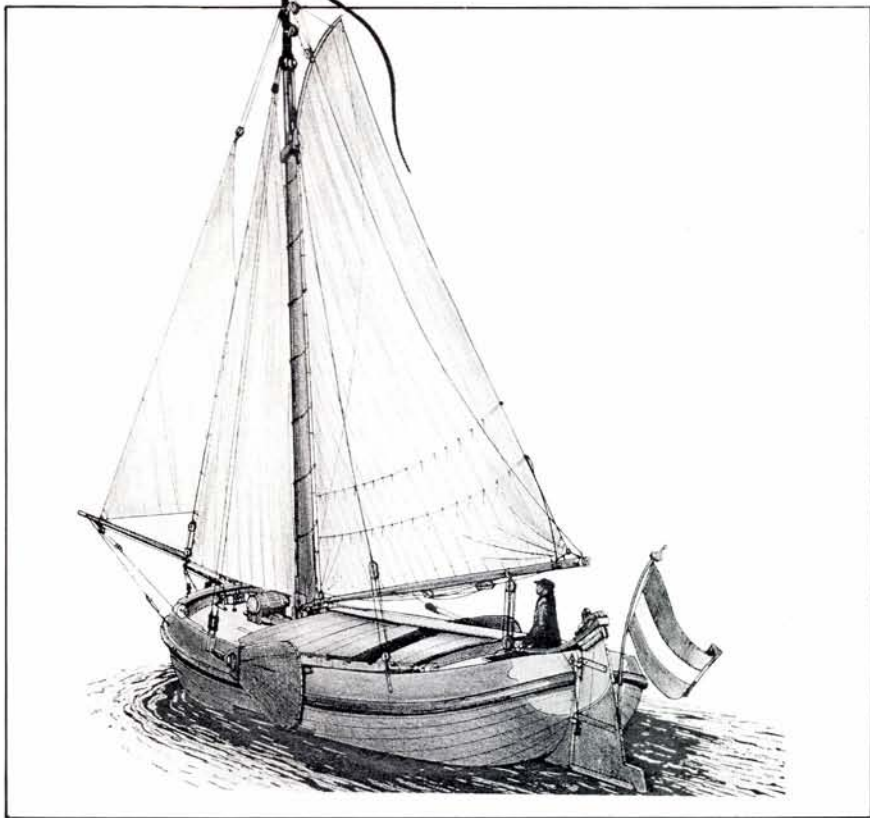
„In 1906 koopt de familie een ijzeren boeierschip „Vrede Best” van C. Dries te Goudriaan. (Hier had moeten staan: C. Goudriaan te Ouderkerk aan den IJssel, C. J. W. v. W.) Dit schip is gebouwd in 1883 door Jacob Vis te Capelle aan den IJssel en is groot 27 ton. De „Vrede Best” wordt omgedoopt in „Vertrouwen”. De eerste tijd bevaren door Piet, Adrie en Adriaan (Groenendijk). Later wordt Piet, als hij getrouwd is en een groot gezin verkrijgt, de eigenaar van het schip. Met zijn zoon Cornelis wordt hij een bekende beurtschipper op Rotterdam. Daarnaast beginnen de jongere zonen van Piet met een wagen en, varende op de Lekboot, een bodedienst op Rotterdam!!

De tijden veranderen, zeilend schippen brengt geen brood meer op de plank. De mooie boeier „Vertrouwen” wordt verkocht en Piet Groenendijk koopt, evenals vele andere schippers, een motorvrachtschip.”

Dit geschiedde in het jaar 1929.

Op pag. 110 staat een foto van de „Vertrouwen” (ex-„Vrede Best”) van schipper P. J. Groenendijk, vastgevroren voor een los- en laadplaats aan de Kinderdijk. R. P. Reynen bediende zich van deze foto voor een „artist's view” van de boeier „Vrede Best” onder zeil.

Het verhaal op pag. 31 van bovengenoemd boekje, handelend over schipper Jan van den Berg over een boeierschip „Vrede Best”, bracht mij eerst op een dwaalspoor. Mijn oude vriend Leen

Tekening boeierschuit „Vrede Best” onder haar witte zomertuig. Grootzeil, grote fok op botteloef en jager op jagerboom. (Reconstructie R. P. Reynen, 1984)

Smit (Kaap Hoornvaarder, onvermoeibaar speurder en publicist op het gebied van de Grote Zeilvaart) zette mij echter weer op de goede weg. Leen Smit ging op mijn verzoek eens praten met Cornelis Groenendijk, de oudste zoon van Piet, de bekende beurtschipper op Rotterdam.

„Bij deze gesprekken kwam naar voren dat ook Cornelis Groenendijk en wijlen zijn vader altijd zeer trots waren geweest op hun uitzonderlijk mooie boeier. Deze blonk steeds uit tussen de schepen van de andere beurtschippers.”

Als jongen was hij met zijn vader de gehele week van 's maandagsmorgens vroeg tot 's zaterdagsavonds laat in touw. Wanneer zij voor de wal kwamen te Alblasterdam was het zijn taak om schip en tuig keurig netjes schoon en glimmend te verzorgen voordat hij thuis mocht komen.

En nu de vraag: Wat is er met de „Vertrouwen” en de ex-„Vrede Best” na 1929 gebeurd? De Alblasterdammer Leen Jansen, die in Nieuw-Lekkerland het scheepswerfje „De Koophandel” had,

met allerlei sloperij scharrelde en bovendien makelaar was, had het scheepje gekocht. Daarna weet Kees Groenendijk er niet meer van dan dat een kunstschilder het weer van Leen Jansen heeft gekocht en via het Apeldoorns Kanaal in de richting van het Zwarte Water heeft gebracht.

Zover hadden mijn naspeuringen in 1979 geleid. Meer wist ik niet. Ik had toen geen flauw idee dat de ijzeren boeierschuit uit 1883 nog bestond en zelfs nog voer!

René Reynen, de huidige trotse eigenaar, vervolgt de scheepshistorie van het huidige ijzeren boeierjacht „St. Lucas”, ex-„Vertrouwen” en ex-„Vrede Best”, over de periode 1929 tot heden in een volgend nummer.

Bronnen:

Van Poonschip tot Beunschip; C. J. W. van Waning.
Catalogus tentoonstelling Streekmuseum Crimpenhof.
december 1976 – februari 1977.
Spiegel der Zeilvaart, nr. 1-1978: „Van vrachtboer tot jachtboeier” (C. J. W. van Waning).